

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

บทนี้ จะกล่าวสรุปถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษา
ตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษา
ตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี
จำนวน 20 โรงเรียน ในการวิจัยครั้งนี้รวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียน
ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หรือ ครูผู้ทำหน้าที่วิชาการ ครูแนะแนว ครูสอนวิชา-
อาชีพ รวมทั้งสิ้น 193 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 40 คน ครูแนะแนว 20 คน
และครูสอนวิชาอาชีพ 133 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีลักษณะเป็นแบบทราจสอบและ
ปลายเปิด โดยแยกเป็น 3 ฉบับ สำหรับ ผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูสอน-

วิชาอาชีพ แบบสอบถามแต่ละฉบับแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบและปลายเปิด ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามผู้บริหารเกี่ยวกับการดำเนินการเปิดสอนวิชาอาชีพ แบบสอบถามครูแนะแนวเกี่ยวกับการจัดแนะแนวในการเลือกเรียนวิชาอาชีพ แบบสอบถามครูสอนวิชาอาชีพเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบและปลายเปิด ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามผู้บริหารเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการเปิดสอนวิชาอาชีพ แบบสอบถามครูแนะแนวเกี่ยวกับปัญหาการจัดแนะแนวในการเลือกเรียนวิชาอาชีพ แบบสอบถามครูสอนวิชาอาชีพเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการส่งและรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง โดยมีหนังสือออกจากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเพชรบุรี ขอความร่วมมือโรงเรียนในการตอบแบบสอบถาม สำหรับแบบสอบถามที่ส่งไป 212 ฉบับ ได้รับคืนจำนวน 207 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.64 แยกเป็นแบบสอบถามของผู้บริหาร 40 ฉบับ แบบสอบถามของครูแนะแนว 20 ฉบับ และแบบสอบถามของครูสอนวิชาอาชีพ 147 ฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้โดยใช้การร้อยละ พร้อมทั้งเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผู้บริหาร ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดใหญ่ส่วนใหญ่อายุ 41-45 ปี และ 51-55 ปี ดำรงตำแหน่ง 11-15 ปี ในโรงเรียนขนาดกลาง ส่วนใหญ่อายุ 46-50 ปี ดำรงตำแหน่งต่ำกว่า 5 ปี และ 16 ปีขึ้นไป ในโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่อายุ 31-35 ปี ดำรงตำแหน่ง 5-10 ปี

ผู้บริหารส่วนใหญ่ในแต่ละขนาดมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่และขนาดกลางส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น และผู้บริหารในแต่ละขนาดส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาอาชีพ

1.2 ครูแนะแนว ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ และขนาดเล็กมีอายุ 31-35 ปี ในโรงเรียนขนาดกลางมีอายุ 26-30 ปี ครูแนะแนวส่วนใหญ่ในแต่ละขนาดมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางส่วนใหญ่มีวิชาเอกค่านแนะแนว ในโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่มีวิชาเอกและวิชาโทด้านอื่น ครูแนะแนวในโรงเรียนขนาดใหญ่ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ 11-15 ปี สอนกิจกรรมแนะแนว 15-20 คาบต่อสัปดาห์ ไม่ได้สอนรายวิชาอื่น ในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กส่วนใหญ่มีประสบการณ์ 5-10 ปี สอนกิจกรรมแนะแนวน้อยกว่า 15 คาบต่อสัปดาห์ และสอนรายวิชาอื่นด้วย ครูแนะแนวในโรงเรียนแต่ละขนาดส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น แต่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา

1.3 ครูสอนวิชาอาชีพ เป็นเพศชายและเพศหญิงใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่มีอายุ 31-35 ปี วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีวิชาเอกเกษตร อุตสาหกรรมศิลป์ และคหกรรม ในโรงเรียนขนาดใหญ่ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ 11-15 ปี ในขนาดกลางและขนาดเล็กส่วนใหญ่มีประสบการณ์ 5-10 ปี ครูสอนวิชาอาชีพในแต่ละขนาดส่วนใหญ่สอน 15-20 คาบต่อสัปดาห์ และไม่ได้ทำหน้าที่อื่น ในโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลางส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและหลักสูตรวิชาอาชีพ ส่วนในโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและหลักสูตรวิชาอาชีพ รายวิชาอาชีพที่เปิดสอนในแต่ละขนาดส่วนใหญ่อยู่ในหมวดวิชาเกษตรกรรม ธุรกิจ คหกรรม และช่างอุตสาหกรรม

2. การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

2.1 การดำเนินการเปิดสอนวิชาอาชีพ

ค่านโยบายและแนวปฏิบัติ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 3 ขนาด ผู้กำหนด ประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชากลุ่มการงานและอาชีพ ครูสอนวิชาการงานและอาชีพ โรงเรียนขนาดใหญ่พิจารณาจากความพร้อมของบุคลากร โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กพิจารณาจากความสนใจของนักเรียน ในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาดส่วนใหญ่ให้การสนับสนุน การเปิดสอนหมวดเกษตรกรรม เพราะเป็นอาชีพหลักของท้องถิ่น หมวดคหกรรม และช่างอุตสาหกรรม เพราะมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากร อุปกรณ์ และสถานที่ หมวดธุรกิจ เพราะนักเรียนมีความสนใจ ในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็กส่งเสริมให้มีการฝึกปฏิบัติภายในโรงเรียน โรงเรียนขนาดกลางส่งเสริมให้มีการฝึกปฏิบัติภายในโรงเรียนและปฏิบัติจริงนอกสถานศึกษา โรงเรียนทุกขนาดส่งเสริมให้มีการฝึกปฏิบัติทั้งในการเรียนการสอนปกติและการจัดกิจกรรมเสริม เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพให้มากขึ้น ในโรงเรียนขนาดใหญ่มีจุดมุ่งหมายให้มีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่ออาชีพ ในขนาดกลางและขนาดเล็ก คือ ให้มีทักษะขั้นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ การนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก คือ เชิญวิทยากรพิเศษ ในโรงเรียนขนาดกลางพานักเรียนไปทัศนศึกษาตามสถานฝึกงานอาชีพ

ด้านการวางแผน ในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ใช้วิธีการสำรวจความพร้อมด้านทรัพยากรของโรงเรียนเกี่ยวกับบุคลากร อุปกรณ์ สถานที่ที่ใช้สอนและฝึกงาน การจัดโครงการแนะแนวสังจจร ประกอบด้วย ครูแนะแนว ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียน การประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเข้าใจถึงความสำคัญของหลักสูตรวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขนาดใหญ่จัดนิทรรศการทางอาชีพ ในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กจัดโดยให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในวันปฐมนิเทศ

ค่านเกณฑ์ โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด พิจารณาจากความพร้อมของบุคลากรในสาขาวิชาที่เปิดสอน และความพอเพียงของจำนวนวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สอน การคัดเลือกครูเข้าสอนวิชาอาชีพพิจารณาจากวุฒิการศึกษา คัดเลือกนักเรียนโดยพิจารณาจากความสนใจและความถนัด การเลือกแหล่งวิทยากร สถานประกอบการ หรือสถานประกอบการอาชีพอิสระ ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิจารณาจากการให้ความร่วมมือของเจ้าของสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ประกอบการฝึกปฏิบัติ ในขนาดกลางพิจารณาจากการให้ความร่วมมือของเจ้าของสถานที่ และขนาดเล็กพิจารณาจากลักษณะงานที่ปฏิบัติตรงกับลักษณะวิชาที่เปิดสอน

2.2 การจัดแนะแนวในการเลือกเรียนวิชาอาชีพ

การดำเนินการแนะแนว ในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ส่วนใหญ่จัดแนะแนวเพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา ดำเนินการโดย ครูแนะแนว และครูที่ปรึกษา แผนงานของการแนะแนวกำหนดให้สอดคล้องกับแผนงานของโรงเรียน การแนะแนวให้นักเรียนเลือกเรียนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขนาดใหญ่จัดป้ายนิเทศ ในขนาดกลาง จัดปฐมนิเทศและในขนาดเล็กให้นักเรียนทำแบบสำรวจตนเองเกี่ยวกับความถนัดทางอาชีพ ในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาดส่วนใหญ่มีการติดตามผลการเรียนหลังจากเลือกเรียนวิชาอาชีพแล้ว

การให้บริการแนะแนว ในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาดส่วนใหญ่บริการจัดหาทุนทางการศึกษา การให้บริการแนะแนวทั่วไปและแนะแนวอาชีพ ในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางให้บริการสนทนา ในขนาดเล็กให้คำปรึกษา การให้บริการสนทนาข่าวสารส่วนใหญ่ใช้วิธีจัดป้ายนิเทศ

การจัดบริการแนะแนวอาชีพ ในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ส่วนใหญ่เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับลักษณะทั่ว ๆ ไปของอาชีพ การปฏิบัติงานแนะแนวในการให้บริการข้อมูลทางอาชีพ ส่วนใหญ่ช่วยให้นักเรียนรู้จักตนเอง และการตัดสินใจอย่างเหมาะสม โดยให้คำปรึกษาในการเลือกอาชีพ และให้ข่าวสารเกี่ยวกับอาชีพ ในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางมีการใช้แบบสำรวจความสนใจและความถนัดในอาชีพต่าง ๆ ในขนาดเล็กมีการชี้แจงให้เด็กเห็นคุณค่าของวิชาที่เรียน

วิธีการเสนอข้อเสน�햄ศทางอาชีพในชั่วโมงกิจกรรมแนะแนว ในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็กให้นักเรียนคัดข้อมูลค่านอาชีพจากหนังสือพิมพ์ แล้วทำรายงานส่งครู ในขนาดกลางครูชี้แจงคุณค่าของวิชาบังคับและวิชาเลือกเกี่ยวกับความสัมพันธ์และประโยชน์กับวิชาชีพ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มักให้บริการครอบคลุมในเรื่องลักษณะของอาชีพ คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ

2.3 การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ

เอกสารประกอบการสอน ในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ส่วนใหญ่ไม่เพียงพอ การใช้เอกสารประกอบการสอน ในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ส่วนใหญ่ใช้คู่มือการสอนในขนาดกลางใช้แผนการสอน ในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มีการจัดทำแผนการสอน ใบงาน ใบความรู้ ส่วนใหญ่ครูผู้สอนแต่ละคนจัดทำขึ้นเอง ผู้ให้คำแนะนำ คือ หัวหน้าหมวดวิชากลุ่มการงานและอาชีพในโรงเรียนเดียวกัน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ส่วนใหญ่มีการเตรียมการสอนทุกครั้ง ในโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก ศึกษาจากคู่มือการสอน ในขนาดกลางศึกษาจากการจัดทำแผนการสอนในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มีการชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงจุดประสงค์การเรียนการสอนในแต่ละครั้ง การมอบหมายงานให้นักเรียนทำในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางมักให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม ในโรงเรียนขนาดเล็กให้ทำงานเป็นรายบุคคล ในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ส่วนใหญ่ให้เรียนภาคทฤษฎีก่อนการปฏิบัติทุกครั้ง การเลือกวิธีสอน ในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง พิจารณาจากจุดประสงค์การเรียนรู้ ส่วนใหญ่ใช้วิธีสาธิต ในโรงเรียนขนาดเล็ก พิจารณาจากลักษณะเนื้อหาวิชา ใช้วิชาการเรียนด้วยการปฏิบัติ

สื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มีการใช้อุปกรณ์การสอนเป็นบางครั้ง เพราะอุปกรณ์ไม่เพียงพอ อุปกรณ์การสอนที่จัดทำขึ้นเอง ส่วนใหญ่จัดทำโดยครูผู้สอน อุปกรณ์การสอนที่ใช้ส่วนใหญ่ คือ ของจริง การเลือกใช้ อุปกรณ์การสอนพิจารณาจากลักษณะเนื้อหาวิชา สื่อการเรียนการสอนประเภทเอกสาร

มีการใช้หนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติม โดยให้ทำรายงาน การใช้สื่อการเรียน การสอนภาคปฏิบัติ มีการชี้แจงข้อบกพร่องและสรุปวิธีการใช้แก่นักเรียนทุกครั้ง

การวัดผลและการประเมินผล ในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ส่วนใหญ่มีการทดสอบความรู้ พื้นฐานของนักเรียนเป็นบางครั้ง โดยการซักถาม มีการประเมินผลภาคปฏิบัติจากผลงานที่นักเรียนปฏิบัติได้ มีการชี้แจงถึงหลักเกณฑ์ และวิธีการวัดผลก่อนการเรียนการสอนในแต่ละจุดประสงค์การเรียนรู้ การวัดผลภาคปฏิบัติ ในโรงเรียนขนาดใหญ่ให้ความสำคัญในเรื่องของความรู้ทางเทคนิควิธีการ ขนาดกลางให้ความสำคัญในเรื่องทักษะขั้นพื้นฐานในการทำงาน และขนาดเล็กให้ความสำคัญในเรื่องการวางแผนในการทำงาน วิธีการในการวัดผลการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดใหญ่ใช้วิธีการทดสอบภาคปฏิบัติ ขนาดกลางใช้วิธีสังเกตการปฏิบัติงาน และขนาดเล็กใช้วิธีการพิจารณาจากผลงาน ในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาดหลังจากการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอนมักมีการชี้แจงข้อบกพร่องให้นักเรียนทราบทุกครั้ง

สถานที่ที่ใช้สอนและฝึกงาน ในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ส่วนใหญ่ไม่พอเพียง ในโรงเรียนขนาดใหญ่เห็นว่าสถานที่ที่ใช้สอนและฝึกงานมีความเหมาะสมก็แล้ว แต่ในขนาดกลางและขนาดเล็กเห็นว่ายังไม่เหมาะสม ในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาดส่วนใหญ่มีการใช้ทุกครั้งที่สอน ในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางจัดเป็นสถานฝึกงานเฉพาะอย่าง ส่วนในขนาดเล็กจัดเป็นสถานฝึกงานรวม ระบบการปฏิบัติงานในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด เป็นการจักรระบบแบบหมุนเวียนเป็นกลุ่ม สถานที่ที่ใช้สอนและฝึกงานที่สร้างขึ้นส่วนใหญ่สร้างขึ้นตามแบบของกรมสามัญศึกษา วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในสถานที่ที่ใช้สอนและฝึกงาน ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมก็แล้ว ส่วนใหญ่ยังไม่มี การจัดส่งนักเรียนไปฝึกทักษะหรือปฏิบัติงานนอกสถานศึกษา การดูแลรักษาและปรับปรุงสถานที่ที่ใช้สอนและฝึกงาน ส่วนใหญ่มีการดูแลรักษาและปรับปรุงอยู่เสมอ โดยครูผู้สอนและนักเรียน

3. ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น

พุทธศักราช 2521

3.1 ปัญหาการดำเนินการเปิดสอนวิชาอาชีพ คำนวณนโยบายและแนวปฏิบัติ ส่วนใหญ่มีปัญหาในการเปิดสอนวิชาอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยในโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาเนื่องจากนักเรียนที่มีความสนใจในวิชาอาชีพที่มีในท้องถิ่นมีจำนวนน้อยเกินไป ในขณะที่ขนาดกลางและขนาดเล็กมีปัญหาเนื่องจากโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านวิชาอาชีพที่มีในท้องถิ่น การส่งนักเรียนไปฝึกงานนอกสถานศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหา โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางมีปัญหาเนื่องจากเจ้าของสถานฝึกงานไม่ให้ความร่วมมือ ในโรงเรียนขนาดเล็กคือแหล่งวิทยาการที่มีอยู่ไม่สอดคล้องกับวิชาอาชีพที่เปิดสอน

การวางแผน ในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ส่วนใหญ่มีปัญหาเนื่องจากความพร้อมของโรงเรียนในการเปิดสอนวิชาอาชีพไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ในการจัดโครงการแนะแนวสัญจร ส่วนใหญ่มีปัญหาเนื่องจากเวลาในการแนะแนวมีจำกัด และบุคลากรในการออกแนะแนวมีจำนวนไม่เพียงพอ

เกณฑ์ในการเปิดสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ส่วนใหญ่มีปัญหาเนื่องจากบุคลากรที่มีความสามารถในการสอนวิชาอาชีพมีจำนวนจำกัด และไม่สามารถจัดนักเรียนเข้าเรียนได้ตรงกับความต้องการทุกคน

3.2 ปัญหาการจัดแนะแนวในการเลือกเรียนวิชาอาชีพให้กับนักเรียน ในโรงเรียนขนาดใหญ่ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา ในโรงเรียนขนาดกลางมีปัญหาเนื่องจากบุคลากรที่ช่วยในการแนะแนวขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแนะแนว รองลงมาคือเอกสารเกี่ยวกับการแนะแนวอาชีพมีจำนวนไม่เพียงพอ สถานที่ที่ใช้ในการบริการแนะแนว ในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางส่วนใหญ่มีปัญหาเนื่องจากสถานที่คับแคบ ส่วนในขนาดเล็กไม่มีห้องแนะแนว สำหรับแบบทดสอบที่ใช้ในการบริการแนะแนว ในโรงเรียนขนาดใหญ่ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา ส่วนในขนาดกลางและขนาดเล็ก ส่วนใหญ่มีปัญหาเนื่องจากความเข้าใจในการแปลผลแบบทดสอบยังไม่เพียงพอ และปริมาณของแบบทดสอบที่ใช้มีจำนวนจำกัด

3.3 ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ เกี่ยวกับเอกสารประกอบการสอนในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา แต่ใน

โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหา เนื่องจากไม่มีเวลาในการจัดทำ การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มีปัญหาเนื่องจากความรู้พื้นฐานของนักเรียนแตกต่างกัน สื่อการเรียนการสอน ในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา แต่ในขนาดเล็กส่วนใหญ่มีปัญหา ปัญหาที่พบในโรงเรียนทุกขนาด คือ วัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนไม่เพียงพอ คำนเทคนิคและทักษะในการใช้อุปกรณ์การสอนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา บางส่วนที่มีปัญหาเนื่องจากราคาแนะนำเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์การสอนบางชนิดที่ได้รับการจัดสรรจากหน่วยงานเจ้าสังกัด การวัดผล และการประเมินผล ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา สถานที่ที่ใช้สอนและฝึกงาน ส่วนใหญ่มีปัญหาเนื่องจากคับแคบไม่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี มีประเด็นสำคัญที่น่าจะนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

1.1 การดำเนินการเปิดสอนวิชาอาชีพ

ค่านแนวปฏิบัติในการเปิดสอนวิชาอาชีพ จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิจารณาจากความพร้อมของบุคลากร ในขณะที่โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กพิจารณาจากความสนใจของนักเรียน และในโรงเรียนทุกขนาดส่งเสริมให้มีการฝึกปฏิบัติทั้งในการเรียนการสอนปกติ และการจัดกิจกรรมเสริม เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพให้มากขึ้น ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงหลักการของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นที่กำหนดไว้ว่า เป็นหลักสูตรที่ให้การศึกษาทั่วไปอันเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบสัมมาชีพตามความสามารถและความสนใจของผู้เรียน จึงเปิดโอกาสให้สถานศึกษาจัดแผนการเรียนสำหรับให้นักเรียนเลือกเรียนตามแนวทางที่ถนัดและสนใจแล้ว จะเห็นได้ว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีแนวปฏิบัติในการเปิดสอนวิชาอาชีพ

ไม่สอดคล้องกับหลักการของหลักสูตร ส่วนในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีแนวปฏิบัติที่สอดคล้องทั้ง ๆ ที่โรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นบุคลากร วัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ ซึ่งเหตุผลในข้อนี้อาจจะเป็นเพราะโรงเรียนขนาดใหญ่เปิดสอนโดยมุ่งเน้นวิชาสามัญมากกว่าวิชาอาชีพ เพื่อมุ่งส่งเด็กเข้ามหาวิทยาลัย และเป็นความต้องการของผู้ปกครองเด็ก (จำเนียร น้อยท่าช้าง 2523 : 40-46) ดังนั้นการเปิดสอนวิชาอาชีพจึงเป็นเพียงแต่เปิดให้ครบตามหลักสูตรเท่านั้น และเหตุผลอีกประการหนึ่ง อาจเป็นเพราะจำนวนนักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวนค่อนข้างมาก การที่โรงเรียนจัดให้สนองความสนใจของนักเรียนทุกคนย่อมเป็นไปได้ยาก โรงเรียนจึงพิจารณาจากความพร้อมของบุคลากร เป็นสำคัญ ส่วนการที่โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กสามารถจัดโดยพิจารณาจากความสนใจของนักเรียนได้นั้น เพราะจำนวนนักเรียนมีน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ความสนใจของนักเรียนในการเลือกเรียนวิชาอาชีพจึงไม่หลากหลายมากนัก แต่อย่างไรก็ตาม การที่โรงเรียนจะเปิดสอนวิชาอาชีพเพื่อให้สนองหลักการ ของหลักสูตรให้มากที่สุดนั้น ควรจะพิจารณาถึงความถนัดและความสามารถของผู้เรียนควบคู่ไปด้วย ส่วนการที่โรงเรียนส่งเสริมให้มีการปฏิบัติทั้งในการเรียนการสอนปกติและการจัดกิจกรรมเสริม เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพให้มากขึ้นนั้น นับว่าเป็นการสนองนโยบาย กำนันการศึกษาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของกรมสามัญศึกษา (2530 : 48) ที่กล่าวว่า พัฒนาการศึกษาวินิจฉัยและการศึกษาเพื่อการมีงานทำ โดยการจัดการศึกษาระบบ วงจรการอาชีพ รวมทั้งการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน ทั้งในรูปแบบการเรียน การสอนในห้องเรียน นอกห้องเรียน นอกสถานศึกษา การฝึกงานในสถานประกอบการ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดกิจกรรมนักเรียน การจัดการตลาดเพื่อจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ จะเห็นได้ว่าแนวปฏิบัติในส่วนนี้นับว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะเท่ากับเป็นการส่งเสริม ให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติทั้งความรู้และความสามารถได้บรรลุตามจุดหมายและหลักการของ หลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิชาอาชีพได้อย่างแท้จริง

ก้านนโยบายการเปิดสอนวิชาอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียน ส่วนใหญ่มีนโยบายสนับสนุนการเปิดสอนหมวดเกษตรกรรม หมวดคหกรรม และหมวดช่างอุตสาหกรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยการประเมินผลการใช้หลักสูตร ระดับมัธยมศึกษาปี 2526 ของเขตการศึกษา 5 (2526 : 10) ที่พบว่า วิชาอาชีพที่

โรงเรียนเลือกเปิดกันมาก ได้แก่ เกษตร ข่างอุตสาหกรรม และคหกรรม เป็นที่น่าสังเกตว่า โรงเรียนมีนโยบายสนับสนุนการเปิดสอนใน 3 หมวดวิชานั้น ตรงกับข้อมูลด้านสภาพของผู้สอนวิชาอาชีพว่าส่วนใหญ่มีวิชาเอกด้านเกษตร อุตสาหกรรม-ศิลป์ และคหกรรม แสดงให้เห็นว่านโยบายนี้สอดคล้องกับความพร้อมของโรงเรียนด้านบุคลากร แต่อย่างไรก็ตามการที่โรงเรียนมีนโยบายสนับสนุนการเปิดสอนหมวดเกษตรกรรม ส่วนใหญ่ได้ให้เหตุผลว่า เพราะเป็นอาชีพหลักของท้องถิ่น นับว่าเป็นการเหมาะสมกับสภาพของจังหวัด ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้สำหรับทำเกษตรกรรม แต่โรงเรียนควรที่จะเปิดสอนวิชาเกษตรท้องถิ่นให้มากขึ้น โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นของโรงเรียนแต่ละแห่ง เพราะสภาพโดยทั่วไปของแต่ละอำเภอนั้นมีความเหมาะสมในการประกอบอาชีพเกษตรที่แตกต่างกัน โดยอาจจะส่งเสริมให้มีการเปิดสอนวิชาอาชีพเกษตรที่มีการประยุกต์หลักการทางวิชาการให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์กับสภาพครอบครัวที่ประกอบอาชีพเกษตร โดยเปิดในลักษณะเป็นโครงการเรียนที่บ้าน หรือโครงการฝึกอาชีพที่บ้าน สำหรับหมวดวิชาคหกรรม และข่างอุตสาหกรรม พบว่า มีการเปิดสอนรองจากหมวดวิชาเกษตร โดยให้เหตุผลว่าโรงเรียนมีความพร้อมในด้านการอุปกรณ์ และอาคารสถานที่ จะเห็นได้ว่านโยบายในการเปิดสอนวิชาอาชีพของโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นไปตามจุดหมายและหลักการของหลักสูตรเท่าที่ควร การที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะค่านิยมของผู้ปกครองและนักเรียนยังมุ่งเน้นในการศึกษาต่อด้านวิชาสามัญมากกว่าวิชาอาชีพทางโรงเรียนจึงมีนโยบายให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียน

ในด้านของการวางแผนและเกณฑ์ในการเปิดสอนวิชาอาชีพนั้น จากผลการวิจัย พบว่า ในโรงเรียนแต่ละขนาดมีการสำรวจความพร้อมด้านทรัพยากรของโรงเรียนด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และอาคารสถานที่ ที่ใช้สอนและฝึกงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิติยา คาระสวัสดิ์ (2528 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าโรงเรียนจัดแผนการเรียนโดยพิจารณาตามทรัพยากรที่โรงเรียนมีอยู่ ซึ่งจากข้อมูลที่พบนั้นจะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับที่กรมวิชาการได้เสนอแนะไว้ว่าในการจัดโครงการเรียนนั้น สิ่งทางโรงเรียนควรพิจารณาคือ จำนวนชั้นเรียนที่จะเปิดสอน จำนวนครูผู้สอน จำนวนผู้เรียน ปริมาณของวัสดุอุปกรณ์ และความต้องการของ

ท้องถิ่น (กรมวิชาการ 2521 : คำนำ) จะเห็นได้ว่าทางโรงเรียนค่อนข้างจะให้ความสำคัญกับความพร้อมด้านบุคลากร อุปกรณ์ และอาคารสถานที่ที่ใช้สอนและฝึกงาน ส่วนความต้องการของท้องถิ่นมีการนำมาเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนและเกณฑ์ในการเปิดสอนวิชาอาชีพค่อนข้างน้อย ทั้ง ๆ ที่นโยบายการศึกษาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของกรมสามัญศึกษา (2530 : 47-48) ใ้ระบุไว้ว่า พัฒนาส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวินิจฉัยอาชีพเพื่อการมีงานทำ โดยมุ่งเน้นการศึกษาในท้องถิ่นต้องการส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาและฝึกปฏิบัติงานอาชีพของพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรืออาชีพอื่นใดที่สามารถกระทำได้ตามสภาพทรัพยากรในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการสืบต่อเนื่องการพัฒนาประสิทธิภาพให้สูงขึ้น และการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการอาชีพ ซึ่งสาเหตุที่อาจเนื่องมาจากชุมชนในท้องถิ่นยังไม่มี ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของหลักสูตรวิชาอาชีพอย่างเพียงพอ ดังนั้นการสำรวจสภาพความต้องการของท้องถิ่นทางบ้านอาชีพและการศึกษา ข้อมูลที่ได้รับจึงอาจไม่เพียงพอที่จะนำมาประกอบการพิจารณาในการวางแผนและเกณฑ์ในการ เปิดสอนวิชาอาชีพได้

สำหรับปัญหาในการดำเนินการเปิดสอนวิชาอาชีพ จากผลการวิจัย พบว่าการ เปิดสอนวิชาอาชีพไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยที่โรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวนนักเรียนที่มีความสนใจในวิชาอาชีพที่มีในท้องถิ่นมีจำนวนน้อยเกินไป ส่วนในขนาดกลางและขนาดเล็กขาดบุคลากรที่มีความรู้ทางบ้านอาชีพที่มีในท้องถิ่น สำหรับประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า เนื่องจากนโยบายและแนวปฏิบัติของโรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่สนองสภาพความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งสาเหตุในโรงเรียนขนาดใหญ่เกี่ยวกับค่านิยมของผู้ปกครองและนักเรียนยังเห็นว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ควร มุ่งเน้นทางบ้านวิชาสามัญ (จำเนียร น้อยท่าช้าง 2523 : 40-46) ดังนั้นความสนใจในทางบ้านอาชีพจึงมีค่อนข้างน้อย สิ่งนี้ควรเป็นหน้าที่ของทางโรงเรียนที่ควร จะหาทางแก้ไข และส่งเสริมให้ผู้ปกครองและนักเรียนเห็นความสำคัญของวิชาอาชีพ ส่วนในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ควรดำเนินการโดยการอาศัยความช่วยเหลือ และความร่วมมือจากวิทยากรภายนอกโรงเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งเท่ากับ เป็นการสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับการใช้แหล่งวิทยากร และสถาน-ประกอบการ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

จากสภาพการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนต่าง ๆ ควรกำหนดแนวปฏิบัติในการเปิดสอนวิชาอาชีพให้กว้างขวางกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน คือ ควรมีการพิจารณาคำนวณความพร้อมของบุคลากร ความต้องการ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ในด้านการวางแผนและเกณฑ์ในการเปิดสอนวิชาอาชีพควรนำข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่นมาเป็นส่วนประกอบในการพิจารณา โดยพยายามใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของท้องถิ่นให้มากที่สุด หาทางส่งเสริมให้นักเรียนได้ไปศึกษาและปฏิบัติงานอาชีพของพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรืออาชีพอื่นใดในท้องถิ่นที่สามารถทำได้ตามทรัพยากรในท้องถิ่นที่มีอยู่ได้อย่างเหมาะสม

1.2 การจัดแนะแนวในการเลือกเรียนวิชาอาชีพ

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ส่วนใหญ่มีการดำเนินงานแนะแนวเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนในด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ และการแก้ปัญหาส่วนตัว ส่วนการแนะแนวก่อนเลือกเรียนวิชาอาชีพนั้น โรงเรียนขนาดใหญ่ใช้วิธีจัดป้ายนิเทศ โรงเรียนขนาดกลางใช้วิธีจัดปฐมนิเทศให้นักเรียน และโรงเรียนขนาดเล็กให้นักเรียนได้ทำแบบสำรวจตนเองเกี่ยวกับอาชีพ ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าหากพิจารณาหลักการพื้นฐานแล้ว การที่โรงเรียนจัดกิจกรรมแนะแนวนั้นว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะว่าหลักการแนะแนวเป็นกระบวนการที่มุ่งช่วยเหลือบุคคลให้มีความสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ช่วยให้รู้จักตนเองดีขึ้น และช่วยให้เข้าใจโลกหรือสิ่งแวดล้อม ทั้งช่วยให้รู้จักพัฒนาตนเองทุกด้าน ดังนั้นในการดำเนินการแนะแนวจึงควรให้ครอบคลุมทั้งการศึกษา การอาชีพ และการแก้ปัญหาส่วนตัว (สวัสดิ์ สุวรรณอักษร 2518 : 17) อย่างไรก็ตามสำหรับวิธีการในการจัดแนะแนวให้นักเรียนเลือกเรียนวิชาอาชีพนั้น จะเห็นได้ว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลางใช้วิธีการที่มีความเหมาะสมน้อยกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก เพราะวิธีการจัดป้ายนิเทศและปฐมนิเทศนั้น หากเพียงอาศัยข้อมูลจากป้ายนิเทศหรือการปฐมนิเทศ นักเรียนจะต้องมีความสนใจอย่างมากและสามารถวิเคราะห์ตนเองได้ว่าเหมาะสมกับวิชาอาชีพใด ซึ่งหากพิจารณาในทางปฏิบัติแล้วคาดว่าน่าจะได้ผลไม่มากนัก และการที่โรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลางไม่ได้ใช้วิธีการให้นักเรียนได้ทำแบบสำรวจตนเองเกี่ยวกับอาชีพนั้น อาจมีสาเหตุมาจากการที่มีนักเรียนจำนวนค่อนข้างมาก การที่จะให้

นักเรียนทุกคนได้ทำแบบสำรวจตนเองเกี่ยวกับอาชีพพร้อม ๆ กัน โรงเรียนอาจเห็นว่าจะมีข้อจำกัดเกี่ยวกับจำนวนของแบบสำรวจและเวลาที่จะดำเนินการ จึงใช้วิธีการจัดป้ายสนเทศหรือปฐมนิเทศแทน แต่อย่างไรก็ตามแบบสำรวจความสนใจและความถนัดในอาชีพนั้นไม่ใช่เอกสารที่เป็นความลับของราชการเหมือนแบบทดสอบมาตรฐาน โรงเรียนอาจขอแบบสำรวจดังกล่าวมาพิมพ์เพิ่มและหมุนเวียนให้นักเรียนตอบแบบสำรวจ นอกจากนั้นการตรวจแบบสำรวจก็อาจให้นักเรียนตรวจเองได้จากกระดาษคำตอบ จากนั้นครูแนะแนวอาจแนะแนวนักเรียนเป็นกลุ่ม หากนักเรียนผู้ใดสนใจในรายละเอียดอาจปรึกษากับครูแนะแนวเพิ่มเติมเป็นการส่วนตัวได้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าโรงเรียนทุกขนาดน่าจะใช้แบบสำรวจเป็นพื้นฐานการแนะแนวโดยจัดให้มีระบบที่ดี ส่วนระยะเวลาของการดำเนินงาน อาจให้นักเรียนตอบแบบสำรวจตนเองเกี่ยวกับอาชีพในช่วง 1-2 สัปดาห์แรกของการเปิดภาคเรียนภาคต้นในช่วงโมงกิจกรรมแนะแนว เพราะการที่นักเรียนได้ทำแบบสำรวจตนเองเกี่ยวกับอาชีพเท่ากับทำให้ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเองได้ดีกว่าตนเองมีความถนัดทางด้านใด ซึ่งจากการแปลผลของแบบสำรวจตนเองเกี่ยวกับอาชีพ ย่อมจะทำให้การเลือกเรียนวิชาอาชีพของนักเรียนมีเป้าหมายยิ่งขึ้น เพราะการสำรวจตนเองมีจุดประสงค์ให้นักเรียนรู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ในด้านต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนนำไปประกอบการพิจารณาวางแผนโครงการด้านการศึกษา อาชีพ และจุดหมายในชีวิตได้อย่างเหมาะสม (วัชรวิ ทรัพย์มี 2523 : 41)

สำหรับการให้บริการแนะแนวแก่นักเรียนนั้น จากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ให้บริการจัดหาทุนทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเขตการศึกษา 5 (2526 : 34) ที่พบว่ามีบริการจัดหาทุนการศึกษาให้นักเรียน จะเห็นได้ว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญแก่เรื่องนี้ค่อนข้างมาก ทั้ง ๆ ที่เป็นเพียงจุดหมายหนึ่งของการแนะแนวเท่านั้น ซึ่งหน้าที่หลักของการแนะแนวคือ การช่วยเหลือให้นักเรียนทุกคนอย่างเหมาะสมกับสภาพความต้องการของแต่ละบุคคล แต่ปรากฏว่าส่วนใหญ่กลับมุ่งให้การช่วยเหลือแก่นักเรียนบางกลุ่มเท่านั้น นอกจากนี้แล้ววิธีการที่ให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางการเงินนั้นอาจจะใช้วิธีการ

จัดบริการจัดหางานให้ทำในระหว่างเรียน ซึ่งน่าจะเป็นวิธีการที่เหมาะสมกว่าการให้บริการจัดหาทุนทางการศึกษาเพียงอย่างเดียว

สำหรับการจัดบริการแนะแนวอาชีพให้กับนักเรียน จากผลการวิจัยพบว่า มีการจัดบริการให้นักเรียนในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับลักษณะทั่ว ๆ ไปของอาชีพ การปฏิบัติงานแนะแนวในการให้ข้อมูลทางอาชีพ ส่วนใหญ่ช่วยให้นักเรียนรู้จักตนเอง และการตัดสินใจอย่างเหมาะสม โดยให้คำปรึกษาในการเลือกอาชีพ และให้ข่าวสารเกี่ยวกับอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกรมสามัญศึกษา (2530 : 50) ที่ระบุว่า ส่งเสริมให้มีการแนะแนวอาชีพในโรงเรียนอย่างกว้างขวาง ให้นักเรียนเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ และมีกำลังใจพร้อมที่จะออกไปประกอบอาชีพตามความถนัดโดยเฉพาะ และนโยบายของการแนะแนวอาชีพ เพื่อให้นักเรียนรู้ความต้องการ ความสนใจ ความสามารถของตนเอง และมีความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพและเข้าใจว่าตนเองต้องการอะไรจากอาชีพ (วัชรวิทย์ ทรัพย์มี 2523 : 39-40) สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจตนเองของนักเรียน พบว่า มีการใช้ค่อนข้างน้อย ซึ่งทางโรงเรียนควรหาวิธีการส่งเสริมให้มีการใช้เครื่องมือเหล่านี้ให้มากขึ้น

วิธีการเสนอข้อสนเทศทางอาชีพในชั่วโมงกิจกรรมแนะแนว จากผลการวิจัย พบว่า การเสนอข้อสนเทศอยู่ในระดับที่เหมาะสม แต่ควรที่จะใช้หลาย ๆ วิธีที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะข้อมูล ไม่ควรใช้วิธีการหนึ่งวิธีการใดที่ซ้ำ ๆ กัน เพราะจะทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายและไม่สนใจ

สำหรับปัญหาในการจัดแนะแนวนั้น โรงเรียนส่วนใหญ่จะมีปัญหาคล้ายคลึงกัน คือ บุคลากรในการแนะแนวไม่เพียงพอ หรือบุคลากรที่มีอยู่ขาดความรู้ความเข้าใจในการแนะแนว เอกสารในการแนะแนวไม่เพียงพอ ปริมาณแบบสำรวจความสนใจในอาชีพและแบบทดสอบที่ใช้มีจำนวนจำกัด ความรู้ความเข้าใจในการแปลผลแบบสำรวจและแบบทดสอบยังไม่เพียงพอ จากสภาพปัญหาดังกล่าว ทางฝ่ายที่มีหน้าที่รับผิดชอบในโรงเรียนควรพยายามหาทางแก้ไข โดยพยายามส่งเสริมให้บุคลากรที่ทำหน้าที่ทางด้านแนะแนวได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับวิธีการจัดแนะแนว ตลอดจน

การใช้เอกสารเกี่ยวกับการแนะแนวอย่างถูกต้อง นอกจากนี้แล้วครูแนะแนวในโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลางที่มีวุฒิการศึกษาทางด้านแนะแนวโดยตรง น่าจะเป็นกำลังสำคัญในการที่จะช่วยเพิ่มพูนคุณภาพและประสิทธิภาพของครูแนะแนวในโรงเรียนขนาดเล็กได้เป็นอย่างดี ซึ่งการจัดการช่วยเหลือในเรื่องนี้ ควรเป็นการดำเนินการของกลุ่มโรงเรียน โดยให้โรงเรียนใหญ่เป็นที่เลี้ยงให้กับโรงเรียนขนาดเล็ก

1.3 การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ

เอกสารประกอบการสอน จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีเอกสารประกอบการสอนไม่เพียงพอ มีการจัดทำแผนการสอน ใบงาน และใบความรู้ จะเห็นได้ว่าการจัดทำเอกสารประกอบการสอนประเภทแผนการสอน ใบงาน และใบความรู้นั้น นับได้ว่าเป็นสิ่งที่มีความเหมาะสมและสมควรให้การสนับสนุนต่อไป เพราะแผนการสอนจะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ครูดำเนินการสอนให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งกำหนดแนวทางการสอน การจัดกิจกรรมเสนอแนะแก่ครู โดยยึดจุดประสงค์การเรียนรู้ และความคิดรวบยอดของหลักสูตรไว้เป็นหลัก (บำรุง กลัดเจริญ 2525 : 81-82) นอกจากนี้แล้วใบงานและใบความรู้จะเป็นส่วนประกอบสำคัญในการที่จะทำให้เกิดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาอาชีพมีความหมายมากยิ่งขึ้น เพราะใบความรู้จะเป็นเอกสารที่ให้ความรู้หรือข้อแนะนำต่าง ๆ ที่ผู้เรียนควรรู้และเข้าใจเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงาน หรือนำมาใช้ประกอบเนื้อหาวิชาต่าง ๆ (สุทธิ ประจงศักดิ์ และศิริกุล ไทพิทักษ์ 2525 : 85) ส่วนใบงานจะเป็นเอกสารที่กล่าวถึงวิธีการและลำดับขั้นตอนในการปฏิบัติงานโดยตลอดจนกระทั่งสำเร็จงาน (สุทธิ ประจงศักดิ์ และ ศิริกุล ไทพิทักษ์ 2525 : 91) แต่อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยยังพบว่าส่วนใหญ่มีเอกสารประกอบการสอนไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2524 : 8-11) ในส่วนของเอกสารหลักสูตรพบว่า โรงเรียนยังขาดเอกสารหลักสูตรคู่มือต่าง ๆ ที่ใช้สอนวิชาอาชีพ แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของเขตการศึกษา 5 (2526 : 20) ที่พบว่าโรงเรียนส่วนมากมีความพร้อมในเรื่องของเอกสารประกอบหลักสูตร ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ว่าในการวิจัยของเขตการศึกษา 5 ในปีการศึกษา 2526 เป็นการวิจัยความพร้อมของเอกสารประกอบหลักสูตรในทุกรายวิชา และในปีดังกล่าว จำนวนและขนาด

ของโรงเรียนแตกต่างกับการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากกรมสามัญศึกษาเปิดโรงเรียน
มัธยมประจำตำบลเพิ่มขึ้น โรงเรียนหลายโรงปรับปรุงคุณภาพและปริมาณมากขึ้นเป็น
สำคัญ ประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายสนับสนุนให้นักเรียนที่จบชั้นประถม
ศึกษาเรียนต่อในระดับมัธยมมากขึ้น ปริมาณครูและนักเรียนในโรงเรียนมัธยมจึง
เพิ่มขึ้น ดังนั้นข้อมูลเกี่ยวกับความขาดแคลนเอกสารประกอบหลักสูตรจึงปรากฏผลตาม
การวิจัยครั้งนี้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าถึงแม้จะประกาศใช้หลักสูตรนี้มาเป็นเวลานานแล้ว
ก็ตาม แต่ปัญหาเหล่านี้ยังไม่หมดไป ดังนั้นแนวทางแก้ไขที่ควรดำเนินการโดย
กลุ่มโรงเรียนควรจัดทำให้มีการจัดทำเอกสารหลักสูตรต่าง ๆ ได้แก่ คู่มือครูหรือคู่มือ
การสอน ใบงาน ใบความรู้ โดยจัดในลักษณะที่เป็นต้นแบบให้ครูสอนวิชาอาชีพได้
สามารถนำไปดัดแปลงเพื่อใช้ในการสอนรายวิชาต่าง ๆ ได้ ระยะเวลาในการจัด
ควรจัดในช่วงเวลาปีภาคเรียน ใช้เวลาประมาณ 1-2 สัปดาห์ โดยเชิญวิทยากร
ที่มีความเชี่ยวชาญในค่านี้นอกจากแหล่งวิชาการในท้องถิ่น หรือครูที่มีความเชี่ยวชาญใน
กลุ่มโรงเรียน

กิจกรรมการเรียนการสอน จากผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ครูมี
การเตรียมการสอนทุกครั้ง ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่ดีควรให้การสนับสนุนต่อไป เพราะใน
การจัดการเรียนการสอนผู้สอนจำเป็นต้องมีการเตรียมการสอน ถึงแม้ว่า
จะมีประสบการณ์มากน้อยเพียงใดก็ตาม สำหรับวิธีการเตรียมการสอนนั้น ส่วนใหญ่
ศึกษาจากคู่มือครูหรือคู่มือการสอน และแผนการสอน ซึ่งจะเห็นได้ว่าอยู่ในวงจำกัด
เนื่องจากรายวิชาอาชีพเป็นรายวิชาที่ต้องอาศัยเทคนิคและทักษะที่แตกต่างจากวิชาสามัญ
โดยทั่วไป ดังนั้นการศึกษาจากคู่มือครู หรือคู่มือการสอน และแผนการสอนย่อมไม่
เพียงพอ ในการเรียนการสอนแต่ละครั้ง ผู้สอนมีการชี้แจงจุดประสงค์การเรียน
การสอนให้นักเรียนทราบ ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่ดีและถูกต้องตามวิธีการสอนตามแนว
หลักสูตรใหม่ เพราะการแจ้งจุดประสงค์ของการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนรู้ทิศทางและ
มองเห็นประโยชน์ของบทเรียน (กรมสามัญศึกษา 2527 : 59) สิ่งนี้ย่อมส่งผลให้
ผู้เรียนมีความสนใจและตั้งใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น ในการมอบหมายงานนั้น พบว่า
มีความแตกต่างกันตามความพร้อมและสภาพของแต่ละโรงเรียน แต่อย่างไรก็ตาม

ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการมอบหมายงานให้นักเรียนทำนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องเลือกวิธีการให้เหมาะสมกับงานและเวลา โดยไม่จำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์ตายตัว ส่วนการที่ผู้สอนชี้แจงจุดประสงค์การเรียนการสอนและวิธีปฏิบัติให้นักเรียนทราบก่อนลงมือภาคปฏิบัติทุกครั้ง นับว่าเป็นสิ่งที่มีความเหมาะสมแล้ว ถึงแม้ว่ารายวิชาอาชีพจะเป็นรายวิชาที่มีการฝึกปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ก็ตาม แต่ในขณะที่เดียวกันเมื่อทำการฝึกปฏิบัติ นักเรียนก็ควรจะทราบถึงหลักการและวิธีการที่ถูกต้องก่อนที่จะลงมือปฏิบัติในแต่ละครั้ง วิธีสอนที่ผู้สอนเลือกใช้ในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางคือ พิจารณาจากจุดประสงค์การเรียนรู้ ในโรงเรียนขนาดเล็กคือ พิจารณาจากลักษณะวิชา จะเห็นได้ว่า การพิจารณาที่มีความเหมาะสมทั้ง 2 วิธี แต่ควรจะพิจารณาควบคู่กันไป สำหรับวิธีสอนที่ใช้ในการเรียนการสอนนั้น ปรากฏว่าในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางใช้วิธีการสาธิต ขณะที่โรงเรียนขนาดเล็กใช้วิธีการเรียนด้วยการปฏิบัติ จะเห็นได้ว่าวิธีสอนแบบสาธิตนั้นเป็นสิ่งที่ควรจะสอนควบคู่กันไปกับการปฏิบัติ เพราะก่อนที่จะให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ ครูควรสาธิตให้นักเรียนดู เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจวิธีการปฏิบัติตามลำดับขั้นตอน การใช้เครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์วัสดุอย่างถูกต้อง (สุทธิ ประจงศักดิ์ และ ศิริกุล ไทพิทักษ์ 2525 : 74) แต่อย่างไรก็ตามวิธีการสาธิตไม่จำเป็นที่จะต้องใช้ในทุกลายของการเรียนการสอน เพราะถ้าไม่ได้ปฏิบัติงานใหม่การสอนแบบสาธิตก็ไม่จำเป็นต้องใช้ ดังนั้นผู้สอนควรที่จะเลือกวิธีการสอนแบบอื่น ๆ เช่น การสอนแบบบรรยาย การสอนแบบกำหนดงาน และการสอนด้วยแบบพิมพ์ ซึ่งเป็นวิธีสอนที่นิยมใช้ในการเรียนการสอนวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะเป็นผู้พิจารณาเลือกใช้ให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ และทักษะที่นักเรียนจะได้รับ (สุทธิ ประจงศักดิ์ และ ศิริกุล ไทพิทักษ์ 2525 : 67)

คำนำสื่อการเรียนการสอน จากผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่มีการใช้เป็นบางครั้ง เนื่องจากอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ซึ่งในประเด็นนี้เป็นสิ่งที่ทางโรงเรียนควรดำเนินการแก้ไข เพราะในการเรียนการสอนรายวิชาอาชีพนั้น สื่อการเรียนการสอนนับว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะจะทำให้การเรียนการสอนบรรลุถึง

เป้าหมายของหลักสูตร และผู้เรียนมีพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ (สุทธิ ประจงศักดิ์ และ ศิริกุล โทพิทักษ์ 2525 : 101) ในการเลือกใช้สื่อการเรียน การสอนนั้น ปรากฏว่า ผู้สอนเลือกใช้อุปกรณ์การสอน ประเภทของจริง ของ ตัวอย่าง แผนภูมิ แผ่นป้าย ซึ่งจัดว่าเป็นสื่อการเรียนที่ค่อนข้างนิยมใช้กันในวิชา อาชีพ เนื่องจากในการเรียนการสอนบางครั้งจำเป็นต้องใช้ของจริงเพื่อให้ให้นักเรียน มีประสบการณ์ตรง แต่ในบางครั้งครูอาจไม่สามารถหาของจริงมาให้ดูได้ก็อาจใช้วิธี การจัดหาของตัวอย่างมาให้ดูแทน หรือจัดในลักษณะแผนภูมิ แผ่นป้าย เพื่อให้ กระบวนการเรียนการสอนมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าครูสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนทุกขนาดมีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน นอกจากนี้ แล้วเมื่อนักเรียนมีการใช้สื่อการเรียนการสอนภาคปฏิบัติแล้ว ส่วนใหญ่มีการชี้แจง ช้อบท่องและสรุปวิธีการใช้แก่นักเรียน นับว่าเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนปฏิบัติได้อย่างไร ถูกต้องและเหมาะสมก็แล้ว เพราะนักเรียนจะได้ทราบช้อบท่องในการใช้สื่อและ แก้ไขช้อบท่องของตัวเองได้อย่างถูกต้อง

การวัดผลและการประเมินผล จากผลการวิจัยพบว่า ในการ ประเมินผลภาคปฏิบัตินั้น มีการประเมินจากผลงานที่นักเรียนปฏิบัติได้ ซึ่งในโรงเรียน ขนาดใหญ่ให้ความสำคัญในเรื่องความรู้ทางเทคนิควิธีการ โรงเรียนขนาดกลางให้ ความสำคัญในเรื่องทักษะขั้นพื้นฐานในการทำงาน และโรงเรียนขนาดเล็กให้ความสำคัญ ในเรื่องของการวางแผนในการทำงาน ซึ่งในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็น ว่า ถึงแม้ว่าโรงเรียนทุกขนาดจะมีการประเมินผลภาคปฏิบัติจากผลงานก็ตาม แต่ครูผู้สอน ไม่ได้ประเมินโดยพิจารณาจากผลงานที่สำเร็จออกมาเท่านั้น แต่ยังพิจารณาถึง คุณสมบัตินอื่น ๆ ของผู้เรียนประกอบด้วย ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมก็แล้ว เพราะการปฏิบัติเพื่อให้ผลงานสำเร็จออกมานั้น ย่อมต้องอาศัย องค์ประกอบต่าง ๆ นับตั้งแต่การเริ่มต้นในการวางแผนการทำงาน ขบวนการใน การทำงาน ระบบการทำงาน เทคนิคและแนวทางในการทำงาน อย่างไรก็ตาม การที่จะทำการวัดผลและประเมินผลในรายวิชาอาชีพนั้น ผู้สอนจำเป็นจะต้องให้ความสำคัญในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นทักษะขั้นพื้นฐานของการทำงาน การวางแผนในการ

ทำงาน ความรู้ทางเทคนิควิธีการ นิสัยในการทำงาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญสำหรับการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ส่วนการที่ผู้สอนจะให้คะแนนค่านิยามากน้อยเพียงไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะงานที่ปฏิบัติ ตลอดจนจุดประสงค์ในการเรียนของการเรียนการสอนแต่ละครั้ง เพราะในบางครั้งอาจจะเน้นในเรื่องของการวางแผนในการทำงานมากกว่าความรู้ทางเทคนิควิธีการ เป็นต้น แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้สอนส่วนใหญ่มีการชี้แจงข้อบกพร่องให้นักเรียนทราบ หลังจากการวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอน ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เพราะดำนักเรียนมีจุดบกพร่องในค่านิยามหรือส่วนใดแล้ว ผู้สอนสามารถที่จะทำการสอนซ่อมเสริมได้ตรงจุด ขณะเดียวกันผู้เรียนก็สามารถที่จะแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนหาความรู้เพิ่มเติมในส่วนนั้น ๆ เท่ากับเป็นการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาตนเอง

สถานที่ที่ใช้สอนและฝึกงาน จากผลการวิจัยพบว่า ในโรงเรียนขนาดใหญ่เห็นว่ามีเหมาะสมที่สุดแล้ว ในขณะที่โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก เห็นว่ายังไม่เหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในโรงเรียนขนาดใหญ่ส่วนใหญ่มีอาคารสถานที่สำหรับใช้ในการฝึกงานโดยเฉพาะ และเป็นสัดส่วนที่แล้ว เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่อยู่ในโครงการ โรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาภูมิภาค (ค.ม.ภ.) ซึ่งจะมีความร่วมมือในเรื่องของอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ดังนั้นสถานที่ที่ใช้สอนและฝึกงานจึงไม่มีปัญหาในโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กนั้น สถานที่ที่ใช้สอนและฝึกงานมักได้รับการจัดสรรจากกรมจำนวนจำกัด ดังนั้นจึงจำเป็นต้องคัดแปลงอาคารเรียนชั่วคราวให้เป็นโรงฝึกงาน หรือใช้ห้องเรียนปกติเป็นส่วนใหญ่ ในเรื่องนี้ผู้สอนส่วนใหญ่จึงเห็นว่าไม่เหมาะสมในเรื่องของการจัดส่งนักเรียนไปฝึกทักษะหรือปฏิบัติงานนอกสถานศึกษานั้น พบว่า ส่วนใหญ่ยังไม่มีการจัดส่ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุษา เหมะตะศิลา (2521 : 21) ที่พบว่า การสอนวิชาอาชีพในลักษณะที่สอนความรู้และฝึกงานภายในโรงเรียน ไม่มีโรงฝึกที่ส่งนักเรียนไปศึกษาหาความรู้ในแหล่งวิทยากร สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระเลย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวิทย์ ชี้อตรง (2527 : 114) ที่พบว่า การให้นักเรียนไปฝึกปฏิบัติงานในสถานที่ต่าง ๆ อยู่ใน

ระคัยไม่มีเลย ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การที่โรงเรียนยังไม่มีการจัดส่งนักเรียนไปฝึกปฏิบัติงานนอกสถานศึกษานั้น อาจเกิดจากสาเหตุหลาย ๆ ประการ เช่น เจ้าของสถานที่ไม่ได้ให้ความร่วมมือ ทางโรงเรียนยังไม่ได้ดำเนินการในเรื่องนี้อย่างจริงจัง เนื่องจากทรัพยากรในโรงเรียนค่อนข้างมีความพร้อมไม่ว่าจะเป็นค่านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ตลอดจนสะดวกในการควบคุม ดังนั้นหากโรงเรียนดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้นก็น่าจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ไม่มากนักน้อย ซึ่งหากดำเนินการได้ก็จะช่วยเสริมการเรียนการสอนวิชาอาชีพในโรงเรียนได้มากยิ่งขึ้น

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ จากผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาเนื่องจาก ความรู้พื้นฐานของนักเรียนแตกต่างกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่า ผู้สอนให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้ค่อนข้างมาก แต่ในทางปฏิบัติค่านการวัดผลและประเมินผล ปรากฏว่าผู้สอนไม่ได้ดำเนินการทดสอบพื้นฐานของผู้เรียน สำหรับปัญหาในข้อนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การแก้ไขปัญหานั้น ผู้สอนน่าที่จะทำการทดสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียน เพื่อจะได้จัดแบ่งกลุ่มนักเรียนตามความสามารถ ซึ่งจะทำการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปได้อย่างสะดวกและไม่ก่อให้เกิดปัญหามากนัก สำหรับสื่อการเรียนการสอนนั้น ปรากฏว่าโรงเรียนทุกขนาดมีปัญหาเนื่องจากมีปริมาณของสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแก้ไขโดยการจัดหาด้วยเงินงบประมาณซื้อสื่อการเรียนการสอนให้มีจำนวนมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามอุปกรณ์การสอนบางชนิดที่สามารถจัดหาได้จากทรัพยากรในท้องถิ่น ทางโรงเรียนก็ควรที่จะได้มีการสนับสนุนให้มีขึ้นให้มากที่สุด ในเรื่องของสถานที่ที่ใช้อสอนและฝึกงานนั้น ส่วนใหญ่มีปัญหาเนื่องจากห้องปฏิบัติงานคับแคบไม่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ซึ่งทางโรงเรียนควรจะหาทางส่งเสริมให้มีการใช้สถานฝึกงานนอกสถานศึกษา โดยพยายามวางแผนให้รัดกุม ติดต่อเจ้าของสถานฝึกงานที่สามารถจัดส่งนักเรียนไปฝึกหัดงาน ได้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาอาชีพ ตลอดจนให้เห็นความสำคัญในการที่จะร่วมมือกับทางโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ

จากสภาพการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นเอกสารประกอบการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผล และการใช้สถานที่ที่สอนและ
 ฝึกงานนั้น นอกเหนือจากการวางแผนงานช่วยตัวเองในโรงเรียนให้ละเอียดรอบคอบ
 แล้ว ควรจะมีการดำเนินงานในรูปของกลุ่มโรงเรียน เพื่อจะได้กำหนดแนวทางหรือ
 หลักเกณฑ์ในการช่วยเหลือหรือร่วมมือกันในการที่จะปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน
 ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร โดยมีศูนย์วิชาชีพของจังหวัด
 เป็นแหล่งฝึกร่วมกัน นอกจากนั้นควรมีการดำเนินการในการให้ความช่วยเหลือกันใน
 เรื่องของวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง
 และขนาดเล็ก ตลอดจนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับการ
 จัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพตาม
 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด
 เพชรบุรี ต้องประสบกับปัญหาหลายประการ ทำให้โรงเรียนไม่สามารถดำเนินการ
 เรียนการสอนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งจำเป็นจะต้องอาศัยเวลา
 ความร่วมมือร่วมใจกันระหว่างหน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการที่จะร่วมมือกัน
 ปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. หน่วยงานระดับปฏิบัติ

1.1 โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญและสนับสนุนการ
 ดำเนินการเปิดสอนวิชาอาชีพให้มีความสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
 ให้มากยิ่งขึ้น โดยพยายามให้ชุมชนได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนวิชา
 อาชีพในโรงเรียนให้มากกว่านี้ รวมทั้งให้การส่งเสริมครูแนะแนว และครูสอนวิชา
 อาชีพ ใ้มีการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของแต่ละฝ่ายให้มีประสิทธิภาพ
 ยิ่งขึ้น

1.2 กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรให้ความช่วยเหลือโรงเรียนต่าง ๆ
 โดยจัดตั้งศูนย์แนะแนวภายในจังหวัด โดยให้ครูแนะแนวในโรงเรียนขนาดใหญ่หรือ

ครูแนะแนวที่มีประสบการณ์สูงเป็นที่เล็งครุแนะแนวในโรงเรียนขนาดเล็กในการให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือในการดำเนินการจัดแนะแนวอาชีพภายในโรงเรียน คำนึงครูสอนวิชาอาชีพ ควรให้มีการรวมกลุ่มในการช่วยเหลือกันในด้านของการเรียน การสอน วิชาอาชีพทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก สนับสนุน และส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และ สื่อการเรียนการสอน จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการในการจัดทำเอกสารหลักสูตร วัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน โดยมีกลุ่มโรงเรียนเป็นผู้ประสานงาน ตลอดจนจัดการอบรม สัมมนา หรือประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน วิชาอาชีพอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในด้านของการดำเนินการเปิดสอนวิชาอาชีพ การ-แนะแนวอาชีพ และการเรียนการวิชาอาชีพ

1.3 หน่วยศึกษานิเทศก์เขตการศึกษา ควรจะได้ศึกษาปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพของโรงเรียนต่าง ๆ ภายในจังหวัด โดยวิธีการนิเทศและติดตามผล และนำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการช่วยเหลือหาทางแก้ไขปัญหาคือไป จัดให้มีการฝึกอบรมครูสอนวิชาอาชีพ ครูแนะแนว และจัดสัมมนาผู้บริหารโรงเรียน โดยดำเนินการร่วมกันระหว่างกรมสามัญศึกษา กรมอาชีวศึกษา และศูนย์การศึกษา-โรงเรียน

2. หน่วยงานระดับนโยบาย

กรมสามัญศึกษา ควรจะได้พิจารณาจัดสรรค้ำงานงบประมาณในการจัดสถานที่ที่ไว้สอนและฝึกงานในโรงเรียนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ ตลอดจนติดตามผลการปฏิบัติงานของศูนย์วิชาชีพภายในจังหวัดอย่างสม่ำเสมอ และดำเนินการช่วยเหลือเมื่อประสบปัญหา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูสอน วิชาอาชีพ และครูแนะแนว ทำให้ยังไม่ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ จึงควรมีการศึกษาความ-

คิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษา
ตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดเพชรบุรี

2. ควรมีการศึกษาถึงความร่วมมือของเจ้าของแหล่งวิทยากร เจ้าของ
สถานประกอบการ และเจ้าของสถานประกอบอาชีพ ในการรับนักเรียนเข้าฝึก
ปฏิบัติงาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย